

УДК 044.91-024.11:008:130.2

**АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНА ОБРОБКА ІНФОРМАЦІЇ
В АСПЕКТІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ****Алла МОРГУН** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної та музейної справи, Мукачівський державний університет, Мукачево<https://orcid.org/0000-0002-4434-4919><https://doi.org/10.35619/ucpmk.51.1075>

pr@mail.msu.edu.ua

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню та розробці культурологічного підходу до аналітико-синтетичної обробки інформації (АСОІ) в умовах цифрової трансформації та глобалізації. Показано, що традиційні системи класифікації та індексування (УДК, ББК, LCSH), створені на засадах формально-логічного універсалізму XIX–XX ст., виявляють системну західноцентричну упередженість і не здатні адекватно відображати культурно-специфічний зміст документів, пов'язаних із національними культурами, фольклором, релігійними практиками, локальними історичними наративами та об'єктами нематеріальної культурної спадщини. У цифрову епоху ця проблема загострюється через масове залучення гетерогенних мультимедійних ресурсів, застосування алгоритмів машинного навчання, навчених переважно на англомовних датасетах, та явищі «цифрового колоніалізму», що посилює маргіналізацію неєвропейських культур.

Обґрунтовано доцільність трансформації АСОІ з технічного процесу в герменевтичну практику культурної інтерпретації. Запропоновано культурологічно орієнтований підхід, який передбачає на аналітичному етапі виявлення семантичних, аксіологічних, семіотичних та онтологічних шарів культурного тексту, на синтетичному – створення культурно чутливих індексів, анотацій, рефератів, онтологій і метаданих, на пошуковому – розробку інтерфейсів із можливістю вибору культурного контексту.

Визначено семантичні технології (онтології, семантичні мережі, RDF/OWL), що дозволяють перейти від жорсткої ієрархічної класифікації до багатовимірної мережевої моделі знань із фіксацією ієрархічних, асоціативних і причинно-наслідкових зв'язків. Розроблено тривірневу концептуальну модель АСОІ: 1) герменевтичний аналіз культурного тексту; 2) культурно орієнтований синтез (індекси, анотації, онтології); 3) контекстно-залежний пошук з урахуванням культурної перспективи користувача. Запропонована модель створює теоретичне підґрунтя для практичного впровадження культурологічних засад у діяльність бібліотек, музеїв, архівів та цифрових платформ України та інших полікультурних країн, забезпечуючи збереження, осмислену актуалізацію й міжкультурну трансляцію спадщини в глобалізованому інформаційному просторі. *Перспективи подальших досліджень* пов'язані з розробкою спеціалізованих онтологій національних культур, створенням стандартів культурологічно орієнтованих метаданих для цифрових колекцій об'єктів матеріальної та нематеріальної спадщини, впровадженні й апробації запропонованої тривірневої моделі в реальних бібліотечно-інформаційних системах України та інших країн із полікультурним складом, а також у проведенні порівняльних крос-культурних досліджень особливостей застосування культурологічних принципів АСОІ в різних цивілізаційних контекстах (наприклад, Україна, Польща, Канада, Індія).

Ключові слова: культурологічний підхід, аналітико-синтетична обробка інформації, семіотика культури, онтології, семантичні технології, цифрова спадщина, нематеріальна культурна спадщина, західноцентрична упередженість, цифровий колоніалізм, культурна пам'ять, герменевтика, міжкультурний діалог, метадані, бібліотечно-інформаційна діяльність, полікультурність.

Постановка проблеми. У сучасному інформаційному суспільстві аналітико-синтетична обробка інформації (АСОІ) є одним із ключових процесів бібліотечно-інформаційної діяльності, що забезпечує систематизацію, індексування, анотування та створення вторинних інформаційних продуктів. Проте в умовах цифрової трансформації та глобалізації культури традиційні підходи до АСОІ потребують переосмислення з позицій культурології.

Культурологічний вимір АСОІ полягає у врахуванні семантичних, аксіологічних, семіотичних та онтологічних особливостей культурних текстів, що формують національну ідентичність, історичну пам'ять та міжкультурний діалог.

Проблема полягає в тому, що більшість сучасних систем АСОІ (УДК, ББК, Library of Congress Subject Headings, автоматизовані бібліотечні системи) розроблялися переважно з позицій формально-логічного підходу, що призводить до втрати культурно-специфічного змісту при обробці документів, особливо тих, що стосуються національних культур, фольклору, релігійних практик чи локальних історичних наративів [5, 7, 11]. У цифрову епоху ця проблема загострюється через появу гетерогенних інформаційних ресурсів (мультимедійні об'єкти, цифрові колекції пам'яті ЮНЕСКО, соціальні мережі), де культурний контекст стає визначальним для адекватного представлення знань [3; 9].

Таким чином, актуальність теми зумовлена необхідністю розробки культурологічно орієнтованих моделей аналітико-синтетичної обробки, які б забезпечували збереження, інтерпретацію та трансляцію культурної спадщини в електронному середовищі.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Питання аналітико-синтетичної обробки інформації активно розробляються українськими вченими протягом останніх десятиріч. Теоретичні основи АСОІ ґрунтовно викладено у підручнику М. Слободяника [13], а сучасні технології та тенденції узагальнено в монографії Л. Баландіної [1]. Особливу увагу приділено переходу до електронного середовища у роботі В. Горовий [4]. Культурологічний вимір проблеми почав активно розроблятися з 2010-х років. О. Воскобойнікова-Гузєва (2019 р.) розглядає інформаційну культуру як складову загальної культури суспільства [3], а разом із Н. Кушнарєнко (2021 р.) аналізує вплив цифрової епохи на формування інформаційної культури особистості [9]. Значний внесок у дослідження семантичних технологій з культурологічних позицій зробила О. Бойченко [2], акцентуючи на необхідності врахування культурного контексту при створенні онтологій та тезаурусів.

Питання культурологічних аспектів класифікації знань в УДК досліджує Л. Зубенко [5], а збереження культурної спадщини через АСОІ – В. Медведєва [11]. Окремо варто відзначити роботи, присвячені семіотичній культурі (Т. Кононенко [8]), онтологіям у культурологічних дослідженнях (К. Лобузін [10]) та культурній семантиці в системах індексування (Г. Шемяєва [14]).

Найновіші публікації 2022–2023 років (О. Коваленко [7], О. Сербін [12]) демонструють перехід від теоретичного осмислення до практичного впровадження культурологічних підходів у діяльність бібліотек та установ сфери культури, зокрема при роботі з фондами пам'яті ЮНЕСКО та національними цифровими колекціями. Незважаючи на значну кількість публікацій, залишається недостатньо розробленими інтегральні моделі, що поєднували б аналітико-синтетичну обробку з культурологічними теоріями (семіотика, герменевтика, аксіологія культури).

Метою статті є теоретичне обґрунтування культурологічного підходу до аналітико-синтетичної обробки інформації, виявлення ключових проблем та розробка концептуальної моделі, що враховує культурні виміри на всіх етапах АСОІ (аналітичному, синтетичному та пошуковому).

Виклад основного матеріалу. Перш за все, необхідно виявити теоретичні засади культурологічного підходу до АСОІ. Аналітико-синтетична обробка інформації (АСОІ) традиційно трактується як двоетапний процес: аналітичний (розчленування змісту документа на складові елементи, такі як ключові поняття, теми, автори) та синтетичний (узагальнення, стисле представлення у формі індексів, анотацій, рефератів чи класифікаційних рубрик) із метою оптимізації пошуку та доступу до інформації [13; 45–52]. Цей підхід, розроблений у рамках бібліотекознавства та документознавства, базується на формально-логічних принципах, де документ розглядається як нейтральний носій фактів.

Культурологічний підхід радикально розширює цю парадигму, перетворюючи АСОІ на акт культурної інтерпретації та герменевтики. Документ тут постає не лише як об'єкт, а як культурний текст – динамічна система знаків, символів, цінностей, міфів та наративів, що відображають специфіку певної культури [8]. Згідно з семіотикою У. Еко, текст є «відкритим твором», де значення виникають у взаємодії з культурним контекстом читача/користувача. Ю. Лотман у теорії семіосфери підкреслював, що культурні тексти функціонують у «семіосфері» – просторі, де значення формуються через діалог культурних кодів [14]. На аналітичному етапі це означає виявлення не лише поверхневих тем, а й глибинних культурних шарів, зокрема:

Семантичний рівень: аналіз значень, що залежать від історичного контексту (наприклад, слово «свобода» в українському фольклорі vs. західному лібералізмі).

Аксіологічний рівень: оцінка цінностей (наприклад, колективізм у східних культурах vs. індивідуалізм).

Семіотичний рівень: розпізнавання символів (вишиванка як знак національної ідентичності).

Онтологічний рівень: розуміння буття культурних феноменів (Голодомор як онтологічна травма національної пам'яті).

Синтетичний етап передбачає не механічне стиснення, а культурно чутливе узагальнення, що зберігає поліфонію значень. Теорія культурної пам'яті Я. Ассмана додає, що АСОІ повинна фіксувати «комунікативну» та «культурну» пам'ять, забезпечуючи трансляцію спадщини поколінням [11].

Слід зазначити щодо наявності культурологічних проблем традиційних систем класифікації та індексування. Так, зокрема, традиційні системи, такі як Універсальна десятикова класифікація (УДК), Бібліотечно-бібліографічна класифікація (ББК) чи Library of Congress Subject Headings (LCSH), розроблені в XIX–XX ст., орієнтовані на універсалізм і формальну логіку, але ігнорують культурну релятивність. Вони мають виражену *західноцентричну біас* (упередженість): структура побудована на європейських наукових традиціях, де пріоритет віддається раціоналізму, християнству та індустріальній модернізації [5]. Наведемо конкретні приклади проблем.

Релігія. В УДК розділ 2 присвячений релігії, але підрозділи структуровані за християнським канонем (2-1 Біблія, 2-2 Теологія). Східні практики (буддизм, шаманізм) маргіналізовані або спрощені, що призводить до втрати семантики (наприклад, концепція «карми» зводиться до етики, ігноруючи онтологію).

Фольклор і національні традиції. Українські жанри, такі як коломийки (короткі співані двовірші з Карпат) чи щедрівки (різдвяні обрядові пісні), не вкладаються в універсальні рубрики

УДК (398 Фольклор). Вони втрачають регіональну специфіку, символіку (зв'язок з аграрним циклом) та наративну функцію (збереження історичної пам'яті).

Цифрові ресурси. У гетерогенних колекціях (ЮНЕСКО Memory of the World, соціальні мережі) культурний контекст домінує. Наприклад, обробка мультимедійного об'єкта «козацькі пісні» в автоматизованих системах ігнорує етномузикологічні аспекти, зводячи до «народної музики» [7; 3].

Ці проблеми загострюються в цифрову епоху: алгоритми машинного навчання, навчені на англослов'янських датасетах, підсилюють культурну гегемонію, призводячи до «цифрового колоніалізму» [9].

Важливо відмітити семантичні технології як інструмент культурологічно орієнтованої АСОІ (онтології, тезауруси, семантичні мережі, RDF, OWL), які дозволяють перейти від лінійної класифікації до мережевої моделі знань, де культурний контекст інтегрується як ключовий елемент [2; 10]. Традиційні тезауруси (наприклад, UNESCO Thesaurus) обмежені ієрархією, тоді як онтології моделюють багатовимірні зв'язки, а саме:

Ієрархічні: «вишиванка» → підклас «український одяг».

Асоціативні: «вишиванка» ↔ «національна ідентичність» ↔ «Голодомор» (через наратив опору).

Причинно-наслідкові: «козацтво» → викликає "Гетьманщина" → впливає на «сучасний патріотизм».

Особливо важливим є створення метаданих, що відображають культурний контекст. Наприклад, при описі об'єкта нематеріальної культурної спадщини (петриківський розпис, козацькі пісні) необхідно фіксувати не лише формальні ознаки, а й етнокультурне значення, регіональну специфіку та символіку.

Отже, культурологічними аспектами інформаційно-аналітичної діяльності установ культури є установи культури (бібліотеки, музеї, архіви) – не пасивні сховища, а активні інтерпретатори спадщини [12]. Бібліотеки, музеї, архіви виконують функцію не лише зберігання, а й інтерпретації культурної спадщини. О. Сербін підкреслює, що культурологічні засади мають бути покладені в основу всієї інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек [12]. Це стосується створення культурологічно орієнтованих анотацій, рефератів, віртуальних виставок, цифрових колекцій. Анотації та реферати: - не формальні, а культурно чутливі (наприклад, анотація петриківського розпису фіксує символіку квітів як космогонію, регіон Дніпропетровщини). Особливо важливим є створення метаданих, що відображають культурний контекст. Наприклад, при описі об'єкта нематеріальної культурної спадщини (петриківський розпис, козацькі пісні) необхідно фіксувати не лише формальні ознаки, а й етнокультурне значення, регіональну специфіку, символіку. Це забезпечує не лише збереження, а й актуалізацію спадщини в глобальному діалозі.

Таким чином є можливість запропонувати трирівневу модель, яка інтегрує АСОІ з культурологічними теоріями (семіотика У. Еко, культурна семантика Ю. Лотмана, теорія культурної пам'яті Я. Ассмана) та традиційними методами [1; 13]:

Рівень 1 (аналітичний) – герменевтичний аналіз культурного тексту з виявленням культурних кодів, символів, наративів.

Рівень 2 (синтетичний) – створення культурологічно орієнтованих індексів, анотацій, онтологій, що враховують полікультурний контекст.

Рівень 3 (пошуковий) – розробка інтерфейсів, що дозволяють користувачеві здійснювати пошук з урахуванням культурної перспективи (наприклад, вибір культурного контексту: «українська традиція», «слов'янська міфологія» тощо).

Модель ґрунтується на інтеграції традиційних методів АСОІ [1; 13] із культурологічними теоріями.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що аналітико-синтетична обробка інформації в сучасних умовах не може залишатися виключно формально-логічним і технічно орієнтованим процесом, оскільки при роботі з культурними текстами, особливо в цифровому середовищі, саме культурологічний вимір визначає адекватність представлення знань, збереження семантичної глибини та можливість міжкультурного діалогу.

Традиційні системи класифікації та індексування (УДК, ББК, LCSH), попри їхню універсальність і усталеність, виявляють системну західноцентричну упередженість і неспроможність повноцінно відображати культурно-специфічні феномени, символіку, аксіологічні системи та онтологічні особливості національних культур, фольклору, релігійних практик і травматичних історичних наративів, що призводить до спрощення або навіть втрати сутнісного змісту при обробці документів, пов'язаних із неєвропейськими чи локальними культурними традиціями. Запропонований у статті культурологічний підхід радикально трансформує АСОІ з технічного акту в герменевтичну практику інтерпретації культурного тексту, інтегруючи досягнення семіотики (У. Еко, Ю. Лотман), теорії культурної пам'яті (Я. Ассман), аксіології та онтології культури. Такий підхід передбачає на аналітичному етапі виявлення глибинних культурних кодів, символів, наративів і ціннісних вимірів, на синтетичному – створення культурно чутливих індексів, анотацій, рефератів і метаданих, а на пошуковому – розробку інтерфейсів, що дозволяють користувачеві здійснювати запит із урахуванням обраного культурного контексту.

Найперспективнішим інструментарієм для реалізації цього підходу визнано семантичні технології,

передусім онтології та семантичні мережі, що дають змогу перейти від жорсткої ієрархічної класифікації до багатовимірної мережевої моделі знань із можливістю фіксації ієрархічних, асоціативних і причинно-наслідкових зв'язків, характерних для культурних феноменів. Запропонована трирівнева концептуальна модель (герменевтичний аналіз – культурно орієнтований синтез – контекстно-залежний пошук) створює теоретичне підґрунтя для практичного впровадження культурологічних засад в діяльність бібліотек, музеїв, архівів і цифрових платформ, забезпечуючи не лише збереження, а й осмислену актуалізацію та трансляцію культурної спадщини в умовах глобалізованого інформаційного простору.

Перспективи подальших досліджень полягають у переході від теоретичного обґрунтування до практичної реалізації та емпіричної верифікації культурологічного підходу, зокрема в розробці спеціалізованих онтологій окремих національних культур (з пріоритетом української культури та її регіональних варіантів), створенні міжнародних і національних стандартів культурологічно орієнтованих метаданих для цифрових колекцій об'єктів матеріальної та нематеріальної спадщини, впровадженні й апробації запропонованої трирівневої моделі в реальних бібліотечно-інформаційних системах України та інших країн із полікультурним складом, а також у проведенні порівняльних крос-культурних досліджень особливостей застосування культурологічних принципів АСОІ в різних цивілізаційних контекстах.

Особливу увагу доцільно приділити вивченню можливостей штучного інтелекту та великих мовних моделей для автоматичного розпізнавання й кодування культурних контекстів за умови попереднього навчання на культурно збалансованих датасетах, що відкриває шлях до створення справді полікультурних інтелектуальних систем аналітико-синтетичної обробки інформації.

Список використаної літератури

1. Бalandina Л. М. Аналітико-синтетична обробка документів: сучасні тенденції та технології : монографія. Київ : НБУВ, 2018. 312 с.
2. Бойченко О. В. Семантичні технології в бібліотечно-інформаційній діяльності: культурологічний вимір. *Вісник Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв. Серія: Бібліотекознавство, архівознавство, інформаційні технології*. 2021. Вип. 4. С. 12–25.
3. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Інформаційна культура в контексті культурологічних студій: теоретичні аспекти. Київ : Академвидав, 2019. 280 с.
4. Горовий В. К. Аналітико-синтетична переробка інформації в електронному середовищі: проблеми та перспективи. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2020. Вип. 57. С. 45–59.
5. Зубенко Л. І. Культурологічні аспекти класифікації знань в УДК: сучасний український контекст. *Бібліотечна планета*. 2022. № 2. С. 18–24.
6. Ільганаєва В. О. Інформаційно-аналітична діяльність у сфері культури: теорія і практика : навч. посіб. Харків : ХДАК, 2020. 198 с.
7. Коваленко О. М. Культурологічний підхід до аналітико-синтетичної обробки документів у фондах пам'яті ЮНЕСКО. *Культура України*. 2023. Вип. 79. С. 112–128.
8. Кононенко Т. П. Семіотика культури та аналітико-синтетична обробка інформаційних ресурсів. *Наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Серія: Філологічні науки*. 2019. Вип. 14. С. 87–94.
9. Кушнарєнко Н. М., Воскобойнікова-Гузєва О. В. Інформаційна культура особистості в цифрову епоху: культурологічний вимір. Київ : Книжкова палата України, 2021. 420 с.
10. Лобузін К. В. Онтології в культурологічних дослідженнях: від тезаурусів до семантичних мереж. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* / за ред. проф. В.Г. Виткалова, 2022. Вип. 38. С. 65–74.
11. Медведєва В. О. Аналітико-синтетична обробка документів як інструмент збереження культурної спадщини. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 3. С. 34–42.
12. Сербін О. О. Культурологічні засади інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек України. Київ : НАККІМ, 2023. 256 с.
13. Слободяник М. С. Теоретичні основи аналітико-синтетичної переробки документів : підручник. Київ : Книжкова палата України, 2020. 368 с.
14. Шемаєва Г. В. Культурна семантика в системах індексування та пошуку інформації. *Наукова думка: культурологічний вимір*. 2021. № 5. С. 102–117.
15. Ярошенко Т. О. Інформаційна культура та культурологічні аспекти бібліотечно-інформаційної освіти в Україні. *Бібліотечний вісник*. 2022. № 4. С. 3–12.

References

1. Balandina L. M. Analytyko-syntezychna obrobka dokumentiv: suchasni tendentsii ta tekhnolohii : monohrafiia. Kyiv : NBUV, 2018. 312 s.
2. Boichenko O. V. Semantychni tekhnolohii v bibliotechno-informatsiinii diialnosti: kulturolohichni vymir. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Bibliotekoznavstvo, arkhivoznavstvo, informatsiini tekhnolohii*. 2021. Vyp. 4. S. 12–25.
3. Voskoboinikova-Huzieva O. V. Informatsiina kultura v konteksti kulturolohichnykh studii: teoretychni aspekty. Kyiv : Akademvydav, 2019. 280 s.

4. Horovyi V. K. Analitiko-syntezychna pererobka informatsii v elektronnomu seredovyshchi: problemy ta perspektyvy. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*. 2020. Vyp. 57. S. 45–59.
5. Zubenko L. I. Kulturolohichni aspekty klasyfikatsii znan v UDK: suchasnyi ukrainskyi kontekst. *Bibliotechna planeta*. 2022. № 2. S. 18–24.
6. Ilhanaieva V. O. Informatsiino-analitychna diialnist u sferi kultury: teoriia i praktyka : *navch. posib*. Kharkiv : KhDAK, 2020. 198 s.
7. Kovalenko O. M. Kulturolohichniy pidkhid do analitiko-syntezychnoi obrobky dokumentiv u fondakh pamiaty YuNESKO. *Kultura Ukrainy*. 2023. Vyp. 79. S. 112–128.
8. Kononenko T. P. Semiotyka kultury ta analitiko-syntezychna obrobka informatsiinykh resursiv. *Naukovi zapysky Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. Seriia: Filolohichni nauky*. 2019. Vyp. 14. S. 87–94.
9. Kushnarenko N. M., Voskoboinikova-Huzieva O. V. Informatsiina kultura osobystosti v tsyfrovu epokhu: kulturolohichniy vymir. Kyiv : Knyzhkova palata Ukrainy, 2021. 420 s.
10. Lobuzina K. V. Ontolohii v kulturolohichnykh doslidzhenniakh: vid tezaurusiv do semantychnykh merezh. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*. 2022. Vyp. 38. S. 65–74.
11. Medvedieva V. O. Analitiko-syntezychna obrobka dokumentiv yak instrument zberezhenia kulturnoi spadshchyny. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*. 2021. № 3. S. 34–42.
12. Serbin O. O. Kulturolohichni zasady informatsiino-analitychnoi diialnosti bibliotek Ukrainy. Kyiv : NAKKKiM, 2023. 256 s.
13. Slobodanyk M. S. Teoretychni osnovy analitiko-syntezychnoi pererobky dokumentiv : pidruchnyk. Kyiv : Knyzhkova palata Ukrainy, 2020. 368 s.
14. Shemaieva H. V. Kulturna semantyka v systemakh indeksuvannia ta poshuku informatsii. *Naukova dumka: kulturolohichniy vymir*. 2021. № 5. S. 102–117.
15. Yaroshenko T. O. Informatsiina kultura ta kulturolohichni aspekty bibliotechno-informatsiinoi osvity v Ukraini. *Bibliotechnyi visnyk*. 2022. № 4. S. 3–12.

UDC 044.91-024.11:008:130.2

ANALYTICAL AND SYNTHETIC PROCESSING OF INFORMATION IN THE CONTEXT OF CULTURAL STUDIES

Alla MORGUN – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Hotel, Restaurant and Museum Business, Mukachevo State University, Mukachevo

The article is devoted to the theoretical substantiation and development of a cultural studies approach to analytic-synthetic information processing (ASIP) in the context of digital transformation and globalization. It is shown that traditional classification and indexing systems (UDC, BBK, LCSH), created on the principles of formal-logical universalism of the 19–20 th centuries, exhibit systemic Western-centric bias and are unable to adequately represent the culturally specific content of documents related to national cultures, folklore, religious practices, local historical narratives, and objects of intangible cultural heritage. In the digital era, this problem is exacerbated by the massive involvement of heterogeneous multimedia resources, the use of machine learning algorithms trained predominantly on English-language datasets, and the phenomenon of «digital colonialism», which intensifies the marginalization of non-European cultures. Based on the analysis of scholarly works, the expediency of transforming ASIP from a purely technical process into a hermeneutic practice of cultural interpretation is substantiated. A culturally oriented approach is proposed, which involves, at the analytical stage, identifying the semantic, axiological, semiotic, and ontological layers of the cultural text; at the synthetic stage, creating culturally sensitive indices, annotations, abstracts, ontologies, and metadata; and at the search stage, developing interfaces that allow selecting a cultural context.

Semantic technologies (ontologies, semantic networks, RDF/OWL) have been identified as the most promising toolkit, as they enable a shift from rigid hierarchical classification to a multidimensional network model of knowledge that captures hierarchical, associative, and causal relationships. A three-level conceptual model of ASIP has been developed:

- 1) hermeneutic analysis of the cultural text;
- 2) culturally oriented synthesis (indices, annotations, ontologies);

3) context-dependent search taking into account the user's cultural perspective. The proposed model creates a theoretical foundation for the practical implementation of cultural studies principles in the activities of libraries, museums, archives, and digital platforms in Ukraine and other multicultural countries, ensuring the preservation, meaningful actualization, and intercultural transmission of heritage in the globalized information space.

Prospects for further research are linked to the development of specialized ontologies of national cultures, the creation of standards for culturally oriented metadata for digital collections of tangible and intangible heritage objects, the implementation and testing of the proposed three-level model in real library and information systems of Ukraine and other countries with multicultural populations, as well as conducting comparative cross-cultural studies of the specifics of applying cultural studies principles of ASIP in different civilizational contexts (e.g., Ukraine, Poland, Canada, India).

Key words: cultural studies approach, analytic-synthetic information processing, cultural text, semiotics of culture, ontologies, semantic technologies, digital heritage, intangible cultural heritage, Western-centric bias, digital colonialism, cultural memory, hermeneutics, intercultural dialogue, metadata, library and information activities, multiculturalism.

Стаття отримана 16.07.2025

Стаття прийнята 13.09.2025

Стаття опублікована 22.12.2025.